

MONSTRUL.
REPREZENTĂRI ALE MONSTRULUI ÎN ARTA EUROPEANĂ
REZUMAT

Această teză dorește să investigheze reprezentarea monstrului în arta europeană de la primele apariții până în prezent.

În prima parte vom prezenta istoria și schimbarea sensului ideii de monstru. Primele imagini care au fost asociate cu acest cuvânt sunt figurile din vila lui Nero din secolul al XVI-lea care au fost etichetate drept *groteschi*, și indicau faptul că au fost găsite sub pământ. Erau niște decorații pe pereții încăperilor care conțineau niște figuri. Cuvântul renescentist *grotesco* era utilizat pentru a desemna un stil ornamental care arăta ceva amenințător. Era reprezentarea unei lumi diferite față de ceea ce cunoaștem, prin prezența figurilor umane alături de cele ale lumii vegetale și animale unde simetria nu mai are nici o valoare.

Lumea din Evul Mediu era foarte sensibilă la lucrurile ieșite din comun sau malformații și a preferat să le considere monstruoase din cauza diformităților. Pentru a le fi mai ușor oamenilor acelor vremuri să înțeleagă apariția acelor monștri au apărut enciclopedii sau bestiare. Aceste imagini cu scop educațional, etice sau teologice, combinau elementele existente cu cele ale miraculosului. *Der Papstestel* realizat de **Lucas Cranach** este un exemplu de astfel de imagine. Cranach a creat o creatură care simboliza „monstrul” din Roma. Imaginea așadar, nu mai este ornamentală este una violentă folosită pentru a arăta ce fel de monstru poate să devină o figură reală.

Monstrozitațiile ornamentale sunt prezentate în pictura renescentistă italiană, în timp ce pictura din Țările de Jos abordează un alt tip de monstruos. Cele mai bune exemple pentru acest tip de grotesc ar fi lucrările lui Bosch unde apar ființe hibride care nu iau naștere dintr-un amestec de trăsături cum am văzut în stilul renașterii italian, ci sunt urma imaginației artistului.

Cea de-a doua parte se ocupă cu analiza estetică a urâtului din prisma elaborării lui Karl Rosenkranz din cartea *O estetică a urâtului*. Rosenkranz afirmă că urâtul nu este numai o absență a frumosului, ci mai degrabă o negație pozitivă a acestuia. Rosenkranz concluzionează: „Trebuie să renunțăm, la valabilitatea nelimitată a tezei că urâtul este prezent

în artă de dragul frumosului.”¹ El subliniază faptul că cauza apariției urâtului în artă, trebuie să fie una mai importantă decât raporturile exterioare de reflexie.

Scriitori și artiștii contemporani au încercat să sugereze o definiție a dezgustului vizual, care este o categorie a dezgustului ce cuprinde violări ale corpului cum ar fi amputări, răni sau devieri sexuale, deviații de la standardele frumosului bine stabilite. Se oferă o explicație fenomenologică a dezgustului argumentând că are o legătură strânsă cu ființele organice. Lucruri precum sângele, materiile fecale, mucusul, voma sau bucăți de carne sunt tratate ca ceva dezgustător pentru că sunt ambigue sau interstițiale între viu/mort sau înăuntru/afară.

Capitolul trei va prezenta un repertoriu de artiști contemporani care au avut un rol extrem de important în prezentarea grotescului.

¹ Rosenkranz, Karl, *O estetică a urâtului*, Editura Meridiane, București, 1984, pag. 59.